

Відгук офіційного опонента
на дисертацію Стрільця Валерія Федоровича
«Дизайн меблів цивільних приміщень: тенденції розвитку»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства
за спеціальністю 17.00.07 – дизайн (галузь 02-культура і мистецтво)

Актуальність дисертації В. Ф. Стрільця, котра присвячена виявленню історичних тенденцій формотворення та перспектив розвитку дизайну меблів цивільних приміщень не викликає сумнівів. Дисертація В. Ф. Стрільця своєчасна, оскільки розвиток проектної культури в нинішніх умовах глобальних змін у навколишньому середовищі, світоглядної орієнтації, кардинального перегляду цивілізаційних стратегій та зміни ціннісних орієнтирів, соціокультурних трансформацій, що детермінуються глобалізаційними процесами, інноваційними проектними і виробничими технологіями формує інше ставлення до традиційних принципів і норм. Дизайн стає інструментом формування гармонійного предметного та інформаційно-комунікативного середовища життєдіяльності людини. Особливе місце при цьому відводиться дизайну меблів цивільних приміщень в контексті формування сучасної проектної культури, парадигми дизайну.

Дисертація складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, чотирьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, який налічує 184 позицій, глосарію та додатків. Загальний обсяг дисертації – 220 сторінок, із них 206 сторінок основного тексту.

У вступі дисертант обґрунтовує актуальність теми, формулює мету та завдання, визначає об'єкт і предмет дослідження, формулює наукову новизну, висвітлює методологічну основу роботи, існуючу джерельну базу, практичну значимість, подано інформацію про апробацію результатів дослідження, публікацій за досліджуваною темою.

Дисертація відповідає напрямку наукової роботи кафедри технологій і дизайну Київського національного університету культури і мистецтв відповідно до теми наукових досліджень КНУКіМ «Мистецтво як предмет комплексного дослідження: теорія, історія, практика» (Державний реєстраційний №0118U100122).

Структура дисертації, використання наукового апарату міждисциплінарної методології і методів дослідження забезпечують досягнення поставленої мети, послідовний розв'язок системи завдань дає можливість обґрунтованих висновків.

У першому розділі « Меблі як предмет наукового осмислення» дисертант проводить аналіз історіографії дослідження меблів в історичному, науково-технічному, освітньому аспектах. Він з'ясовує, що у даних роботах розглядаються в основному питання історичних стильових напрямків, зокрема таких як функціональності меблів, формотворення, декору, використання матеріалів та технік їх обробки, а також вплив технічного, соціального, естетичного аспектів на розвиток дизайну меблів. Проблема тенденцій формотворення та перспектив розвитку дизайну меблів кінця ХХ початку ХХІ століття, в контексті історичних, соціально-економічних, технічних та соціокультурних трансформацій, не знайшла свого відображення у дослідженнях і вимагає комплексного міждисциплінарного підходу до її вирішення.

Дизайн в загальносупільній рецепції і професійних колах України набував поширення доволі нерівномірно і не завжди синхронно з відомими культурно-мистецькими центрами Європи. До 70-х років ХХ ст. предметна сфера дизайну, в своїй більшості, розглядається через призму системи декоративно-прикладного мистецтва та галузі знань «технічної естетики», охоплювала широкий діапазон штучного «художнього конструювання» без профільної диференціації. Такій парадигмі підпорядковувалася і наукова методологія.

Подана загальна методологія дослідження з використанням системного підходу у вирішенні поставлених завдань, виявленні тенденцій розвитку чинників, що впливають на формотворення меблів у світовому контексті. Автор визначає, що у галузі дизайну досі немає усталеної системи визначень, термінології і класифікації (с. 31).

Слід звернути увагу, що в галузі дизайну сьогодні відбувається зміна понять та парадигм. Різні філософії дизайну, як стверджував Томас Мальдонадо, є відбитком різного відношення до світу... Місце, яке ми відводимо дизайну у світі, залежить від того, як ми розуміємо цей світ.

Дисертант розглядає різні визначення поняття «меблі» і пропонує свої власні уточненні дефініції, що у практичному вимірі дає широту розуміння і його застосування.

У другому розділі «Еволюція формотворення та розвитку дизайну меблів» В.Ф.Стрілець проводить аналіз еволюції меблів, особливостей їх формотворення і розвитку за стильовими та морфологічними характеристиками.

Дисертантом, по суті, вперше зібрано, систематизовано та визначено періоди та етапи еволюції меблів в контексті з класичною європейською періодизацією історії, яка подана в додатках (Додаток А.1.).

В.Ф. Стрілець, як видається, досить переконливо висвітлює розвиток дизайну меблів доби ремісничого виробництва, виявленні тенденцій формотворення та розвитку дизайну меблів, індустріальної епохи та постіндустріального суспільства. На основі проведених досліджень ним розроблені порівняльні таблиці історичного формотворення меблів з декоративними та архітектурними елементами, художніми техніками меблевої оздобы.

У третьому розділі «Проблеми формування дизайну сучасних меблів» автор визначає й систематизує сучасні чинники формування та розвитку дизайну меблів. На основі їх аналізу відповідно до чинників визначені основні вимоги до проектування меблів: соціально-економічні, функціонально-експлуатаційні, ергономічні, екологічні, конструктивно-технологічні та естетичні.

Дисертант стверджує, що для постіндустріального дизайну та формування гармонійного середовища життєдіяльності людини й формотворення меблів будуть важливими концепти і стратегії його розвитку, які подані в роботі (с.167). Вони базуються вже на положеннях і ознаках постнекласичної парадигми наукового пізнання: цілісності, людиновимірності, еволюційності. Дослідник слушно акцентує увагу на тому, що «людина – центральний організатор соціосистемного середовища, носій соціокультурних традицій і виконавець усіх функціонально – технологічних процесів». Дійсно, суб'єктом проектування на сучасному етапі стає конкретність життєдіяльності людини де істотну роль грає ціннісний світ людини, світ його потреб, прагнень, надій, задумів.

У четвертому розділі «Перспективи розвитку дизайну меблів кінця ХХ початку ХХІ століття» на основі проведених досліджень, в контексті нової парадигми дизайну, дисертантом сформульовані основні тенденції та перспективи розвитку дизайну меблів, розроблені пропозиції по формуванню предметного середовища життєдіяльності людини. Проблематика дизайну меблів розглядається автором «у контексті формування цілісного гармонійного середовища» з «орієнтацією на особистісно-орієнтоване проектування з ергоцентричним підходом». Розуміння середовища і його предметного наповнення як цілісності є ключовим концептуальним положенням постмодернізму. Відчувається, що автор добре володіє матеріалом, має теоретико – практичний досвід у цій царині.

До зауважень слід віднести наступне:

1. В «Загальній характеристиці роботи» доцільно чіткіше визначити хронологічні і територіальні рамки дослідження.
2. Є зауваження до оформлення списку літератури.

Однак ці зауваження не применшують вагомого значення кандидатського дослідження В.Ф. Стрільця. Дисертація «Дизайн меблів цивільних приміщень: тенденцій розвитку» це завершене дослідження, професійна і глибока наукова праця. Значний пласт опрацьованої наукової літератури, солідна джерельна база, досвід здобувача як педагога та практикуючого дизайнера, достатня апробація результатів, переконливе обґрунтування основних позицій надають переконливості науковим висновкам дисертації В.Ф. Стрільця. Дисертація «Дизайн меблів цивільних приміщень: тенденцій розвитку» має безсумнівне теоретичне та практичне значення, а її автор Стрільць Валерій Федорович заслуговує на присудження ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – дизайн.

Кандидат архітектури,
Заслужений діяч мистецтв України

Мигаль С.П.

